

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γεώργιος Βιζυηνός
ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ
(απόσπασμα)

Αί οικονομικά μας δυσχέρειαι έκορυφώθησαν, όταν έπηλθεν άνομβρία¹ εις την χώραν καί άνέβησαν αί τιμαί τών τροφίμων. Άλλ' ή μήτηρ, αντί ν' άπελπισθῆ περί τῆς διατροφῆς ήμῶν αυτών, έπηύξησε τόν αριθμόν μας δι' ενός ξένου κορασίου, τό όποιον μετά μακράς προσπαθείας κατώρθωσε νά υίοθετήση.

Τό γεγονός τοῦτο μετέβαλε τό μονότονον καί αυστηρόν τοῦ οικογενειακοῦ ήμῶν βίου, καί εισήγαγεν έκ νέου άρκετήν ζωηρότητα.

Ἦδη αυτή ή υίοθέτησις έγένητο πανηγυρική. Ἡ μήτηρ μου έφόρεσε διά πρώτην φοράν τά «γιορτερά²» της καί μάς ώδήγησεν εις τήν εκκλησίαν καθαρούς καί κτενισμένους, ώς εάν έπρόκειτο νά μεταλάβωμεν. Μετά τό τέλος τῆς λειτουργίας, έστάθημεν όλοι πρό τῆς εικόνας τοῦ Χριστοῦ, καί αυτοῦ, έν μέσω τοῦ περιεστώτος³ λαοῦ, ένώπιον τών φυσικῶν αυτοῦ γονέων, παρέλαβεν ή μήτηρ μου τό θετόν αυτής θυγάτριον έκ τών χειρῶν τοῦ ιερέως, άφοῦ πρώτον ύπεσχέθη εις έπήκοον⁴ πάντων, ότι θέλει άγαπήσει καί αναθρέψει αυτό, ώς εάν ἦτο σάρξ έκ τῆς σαρκός καί όστοῦν έκ τών όστών της.

Ἡ είσοδός του εις τόν οἶκόν μας έγένητο οὔχ ήττον έπιβλητική καί τρόπον τινά έν θριάμβῳ. Ὁ πρωτόγερος⁵ τοῦ χωρίου καί ή μήτηρ μου προηγήθησαν μετά τοῦ κορασίου, έπειτα ήρχόμεθα ήμεῖς. Οἱ συγγενεῖς μας καί οἱ συγγενεῖς τῆς νέας αδελφῆς μάς ήκολούθησαν μέχρι τῆς αυλείου ήμῶν θύρας. Ἐξωθεν αυτής ό πρωτόγερος έσήκωσε τό κοράσιον ύψηλά εις τάς χειράς του καί τό έδειξεν επί τινας στιγμάς εις τους παρισταμένους. Ἐπειτα ήρώτησε μεγαλοφώνως:

---

¹ ανομβρία: έλλειψη βροχής, ξηρασία.

² γιορτερά: γιορτινά.

³ περιεστώτος: [περίσταμαι: περικυκλώνω, περιστοιχίζω (οι περιεστώτες: οι θεατές, οι ακροατές)].

⁴ εις επήκοον: σε απόσταση ακοής.

⁵ πρωτόγερος: ο πρώτος γέρος, αυτός που τιμούν περισσότερο σε μια κοινότητα.

—Ποιός από σᾶς εἶναι ἡ ἐδικός ἢ συγγενής ἢ γονιός τοῦ παιδιοῦ τούτου περισσότερο ἀπό τήν Δεσποινιά τήν Μηχαλιέσσα⁶ κι ἀπό τούς ἐδικούς της;

Ὁ πατήρ τοῦ κορασίου ἦτον ὠχρός καί ἔβλεπε περίλυπος ἐμπρός του. Ἡ σύζυγός του ἔκλαιεν ἀκουσθῆ καμμία φωνή—Ἐγώ!—καί ματαιώσῃ τήν εὐτυχίαν της. Ἀλλά κανείς δέν ἀπεκρίθη. Τότε οἱ γονεῖς τοῦ παιδιοῦ ἠσπᾶσθησαν αὐτό διά τελευταίαν φοράν καί ἀνεχώρησαν μετὰ τῶν συγγενῶν των. Ἐνῶ οἱ ἐδικοί μας μετὰ τοῦ πρωτογέρου εἰσηλθον καί ἐξενίσθησαν⁷ παρ' ἡμῖν.

Ἀπό τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ μήτηρ μας ἤρχισε νά ἐπιδαψιλεύῃ⁸ εἰς τήν θετήν μας ἀδελφήν τόσας περιποιήσεις, ὅσων ἴσως δέν ἠξιώθημεν ἡμεῖς εἰς τήν ἡλικίαν της καί εἰς καιρούς πολύ εὐτυχεστέρους. Ἐνῶ δέ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐγώ μὲν ἐπλανώμην νοσταλγῶν ἐν τῇ ξένη, οἱ δέ ἄλλοι μου ἀδελφοί ἐταλαιπωροῦντο κακοκοιμώμενοι εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν «μαστόρων», τό ξένον κοράσιον ἐβασίλευεν εἰς τόν οἶκόν μας, ὡς ἐάν ἦτον ἐδικός του.

Οἱ μικροί τῶν ἀδελφῶν μου μισθοί θά ἐξήρουν πρὸς ἀνακούφισιν τῆς μητρὸς, ἐφ' ᾧ καί τῇ ἐδίδοντο. Ἀλλ' ἐκείνη, ἀντί νά τούς δαπανᾷ πρὸς ἀνάπαυσίν της, ἐπροΐκιζε δι' αὐτῶν τήν θετήν της θυγατέρα καί ἐξηκολούθει ἐργαζομένη πρὸς διατροφήν της. Ἐγώ ἔλειπον μακρὰν, πολύ μακρὰν, καί ἐπὶ πολλά ἔτη ἠγνόουν τί συνέβαινεν εἰς τόν οἶκόν μας. Πρὶν δέ κατορθώσω νά ἐπιστρέψω, τό ξένον κοράσιον ἠξήθη, ἀνετράφη, ἐπροικίσθη καὶ ὑπανδρεύθη, ὡς ἐάν ἦτον ἀληθῶς μέλος τῆς οἰκογενείας μας.

Ὁ γάμος αὐτῆς, ὅστις φαίνεται ἐπίτηδες ἐπεσπεύθη, ὑπῆρξεν ἀληθῆς «χαρά» τῶν ἀδελφῶν μου. Οἱ δυστυχεῖς ἀνέπνευσαν, ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τό πρόσθετον φορτίον. Καὶ εἶχον δίκαιον. Διότι ἡ κόρη ἐκείνη, ἐκτός ὅτι ποτέ δέν ἠσθάνθη πρὸς αὐτοὺς ἀδελφικὴν τινα στοργήν, ἐπὶ τέλους ἀπεδείχθη ἀχάριστος πρὸς τήν γυναῖκα, ἣτις περιεποιήθη τὴν ζωὴν αὐτῆς μέ τοσαύτην φιλοστοργίαν, ὅσην ὀλίγα γνήσια τέκνα ἐγνώρισαν.

Εἶχον λόγους λοιπόν οἱ ἀδελφοί μου νά εἶναι εὐχαριστημένοι καί εἶχον λόγους νά πιστεύσουν, ὅτι καί ἡ μήτηρ ἀρκετὰ ἐδιδάχθη ἐκ τοῦ παθήματος ἐκείνου.

Ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς των, ὅταν, ὀλίγας μετὰ τούς γάμους ἡμέρας, τήν εἶδον νά ἔρχεται εἰς τήν οἰκίαν, σφίγγουσα τρυφερῶς εἰς τήν ἀγκάλην της ἔν

⁶

Δεσποινιά τὴν Μηχαλιέσσα: πρόκειται γιὰ τὴν μητέρα τοῦ Βιζυηνοῦ Δεσποινιά (τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ ἦταν Μιχαήλος ἀπὸ το ὁποῖο βγαίνει τὸ «Μηχαλιέσσα», δηλ. ἡ σύζυγος τοῦ Μιχαήλου).

⁷ ξενίζω: φιλοξενώ.

⁸ ἐπιδαψιλεύω: παρέχω με ἀφθονία.

δεύτερον κοράσιον, ταύτην τήν φοράν ἐν σπαργάνοις!

—Τό κακότυχο! ἀνεφώνει ἡ μήτηρ μου, κύπτουσα συμπαθητικῶς ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ νηπίου, δέν τό ἔφθανε πῶς ἐγεννήθη κοιλιάρφανο, μόν' ἀπέθανε καί ἡ μάνα του καί το ἄφηκε μέσ' στή στράτα! Καί, εὐχαριστημένη τρόπον τινά ἐκ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης συμπτώσεως, ἐπεδείκνυε τό λάφυρόν της θριαμβευτικῶς πρὸς τούς ἐνεοῦς⁹ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἀδελφούς μου. [...]

Ἡ θετή μου ἀδελφή ἦτον ἀκόμη μικρά, καχεκτική, κακοσχηματισμένη, κακόγνωμος, καί πρό πάντων δύσνους¹⁰, τόσον δύσνους, ὥστε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς μ' ἐνέπνευσεν ἀντιπάθειαν.

—Δός το πίσου τό Κατερινιώ, ἔλεγον μίαν ἡμέραν εἰς τήν μητέρα μου. Δός το πίσου, ἂν μ' ἀγαπᾶς. Αὐτήν τήν φοράν σέ τό λέγω μέ τά σωστά μου! Ἐγώ θά σε φέρω μίαν ἄλλην ἀδελφήν ἀπό τήν Πόλι. Ἐνα εὐμορφο κορίτσι, ἕνα ἔξυπνο, πού νά στολίση μίαν ἡμέρα τό σπίτι μας.

Ἐπειτα περιέγραψα μέ τά ζωηρότερα χρώματα ὁποῖον θά ἦτο τό ὄρφανόν, τό ὁποῖον ἔμελλον νά τῆς φέρω, καί πόσον πολύ θά τό ἠγάπων.

Ὅταν ὕψωσα τά βλέμματά μου πρὸς αὐτήν, εἶδον μετ' ἐκπλήξεώς μου, ὅτι τά δάκρυά της ἔρρεον σιγαλά καί μεγάλα ἐπὶ τῶν ὠχρῶν αὐτῆς παρειῶν¹¹, ἐνῶ οἱ ταπεινωμένοι της ὀφθαλμοί ἐξέφραζον μίαν ἀπερίγραπτον θλίψιν!

—ὦ! εἶπε μετ' ἀπελπιστικῆς ἐκφράσεως. Ἐνόμισα ὅτι σύ θά ἀγαπήσης τό Κατερινιώ περισσότερον ἀπό τούς ἄλλους, ἀλλά, ἀπατήθηκα! Ἐκεῖνοι δέν θέλουν διόλου ἀδελφήν, καί σύ θέλεις μίαν ἄλλην! Καί τί φταίγει τό φτωχό, σάν ἔγινεν ὅπως τό ἔπλασεν ὁ Θεός. Ἄν εἶχες μίαν ἀδελφήν ἄσχημην καί μέ ὀλίγον νοῦν, θά τήν ἐβγαζες δι' αὐτό μέσα στους δρόμους, γιά νά πάρης μίαν ἄλλην, εὐμορφήν καί γνωστικήν.

—Ὅχι, μητέρα! Βέβαια ὄχι! ἀπήντησα ἐγώ. Μά ἐκείνη θά ἦτο παιδί σου, καθῶς καί ἐγώ. Ἐνῶ αὐτή δέν σοῦ εἶναι τίποτε. Μᾶς εἶναι ὅλως διόλου ξένη.

—Ὅχι! ἀνεφώνησεν ἡ μήτηρ μου μετά λυγμῶν, ὄχι! Δέν εἶναι ξένο τό παιδί! Εἶναι δικό μου! Τό ἐπῆρα τριῶν μηνῶν ἀπό πάνω ἀπό τό λείψανο τῆς μάνας του καί ὁσάκις ἔκλαιγε, τοῦ ἔβαζα τό βυζί μου στό στόμα του, γιά νά το πλανέσω καί τό ἐτύλιξα μέσ' στα σπάργανά σας, καί τό ἐκοίμησα μεσ' στήν κούνια σας. Εἶναι δικό μου τό παιδί, καί εἶναι ἀδελφή σας!

9

ενεός: εμβρόντητος, ἀναυδος.

¹⁰ δύσνους: αὐτός που δύσκολα καταλαβαίνει.

¹¹ παρειά (η): μάγουλο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Το έργο του Γ. Βιζυηνού χαρακτηρίζεται, μεταξύ των άλλων, και για τη θεατρικότητά του. Να αναφέρετε τρία παραδείγματα, μέσα από το απόσπασμα που σας δίνεται, τα οποία επιβεβαιώνουν τον παραπάνω χαρακτηρισμό.

Μονάδες 15

- B1.** Σύμφωνα με τον Κ. Μητσάκη: «Η θέση και η ιδεολογία του Βιζυηνού απέναντι στο γλωσσικό πρόβλημα και γενικότερα το πρόβλημα της νέο-ελληνικής πνευματικής ζωής είναι ξεκαθαρισμένη. Θερμός υπέρμαχος της δημοτικής, στην πράξη όμως ένας μετριοπαθής καθαρευουσιάνος...». Να σχολιάσετε την άποψη αυτή (μονάδες 10) και να γράψετε, μέσα από το απόσπασμα που σας δόθηκε, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για κάθε μία από τις δύο παραπάνω γλωσσικές επιλογές του Γ. Βιζυηνού (μονάδες 10).

Μονάδες 20

- B2. α.** «Πρίν δέ κατορθώσω νά ἐπιστρέψω, τό ξένον κοράσιον ηὐξήθη, ἀνετράφη, ἐπροικίσθη καί ὑπανδρεύθη, ὡς ἐάν ἦτον ἀληθῶς μέλος τῆς οἰκογενείας μας.»

Ο Γ. Βιζυηνός στο παραπάνω χωρίο χρησιμοποιεί σύνοψη χρόνου. Να δικαιολογήσετε την επιλογή αυτή του συγγραφέα. (μονάδες 10)

- β.** «Τό ἐπῆρα τριῶν μηνῶν ἀπό πάνω ἀπό τό λείψανο τῆς μάνας του· καί ὁσάκις ἔκλαιγε, τοῦ ἔβαζα τό βυζί μου στό στόμα του, γιά νά το πλανέσω· καί τό ἐτύλιξα μέσ' στά σπάργανά σας, καί τό ἐκοίμησα μεσ' στήν κούνια σας.»

Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση της αναδρομικής αφήγησης στο συγκεκριμένο χωρίο; (μονάδες 10)

Μονάδες 20

- Γ1.** Να σχολιάσετε σε ένα κείμενο 150-170 λέξεων το απόσπασμα που ακολουθεί: «Ὁ πατήρ τοῦ κορασίου ἦτον ὠχρός καί ἔβλεπε περίλυπος ἐμπρός του. Ἡ σύζυγός του ἔκλαιεν ἀκουμβημένη εἰς τόν ὦμόν του. Ἡ μήτηρ μου ἔτρεμεν ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἀκουσθῆ καμμία φωνή— Ἐγώ!—καί ματαιώση τήν εὐτυχίαν της. Ἀλλά κανεῖς δέν ἀπεκρίθη.»

Μονάδες 25

- Δ1.** Να συγκρίνετε, ως προς το περιεχόμενο, το απόσπασμα που σας δόθηκε από «Το αμάρτημα της μητρός μου» του Γ. Βιζυηνού με το παρακάτω απόσπασμα από το έργο του Ιω. Κονδυλάκη «Οι Άθλιοι των Αθηνών», αναφέροντας (μονάδες 5) και σχολιάζοντας (μονάδες 15) τρεις ομοιότητες και δύο διαφορές μεταξύ των δύο κειμένων.

Μονάδες 20

Ιω. Κονδυλάκη
ΟΙ ΑΘΛΙΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
(απόσπασμα)

[...] Ὁ Τάσος [ο λούστρος] ἐξῆλθε περιχαρῆς ἐκ τῆς κρύπτης του. Ἀφοῦ τὴν ἐγλύτωσε τώρα ὁ Θεὸς εἶχε διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἐν τῇ εὐγνωμοσύνῃ του, ἡ μέγαιρα τοῦ ἐφάνη ὡς ἡ γλυκυτέρα γραῖα, ἀληθινὴ «κυροῦλα» σεβαστή. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κιτρίνη Σταματίνα ἡ ὁποία ἐξῆλθε τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὴν αὐλήν, τοῦ ἐφάνη ἡ καλλιμορφότερα τῶν γυναικῶν. Ἡ γραῖα εἶχε πλησιάσει καὶ παρετήρει τὸ νήπιον, τὸ ὁποῖον καταπτοηθέν, φαίνεται, ὑπὸ τὸ μεδούσειον βλέμμα της, ἐλούφαξεν ἐντὸς τῶν σπαργάνων του.

«Ἀπὸ κανένα σπίτι σοῦ τῶδωκαν, βρέ;» ἠρώτησε τὸ λούστρο.

«Ὅχι, κυροῦλα, σοῦπα, τῶρριξαν χθὲς τὴν νύκτα μέσα ἔς τὴν κάσσα πού κοιμόμουνα, τὴν ὥρα τῆς βροχῆς.»

Ἡ γραῖα ἔκαμε μορφασμόν. Καλέ, ἐφαίνετο ἀπὸ τὰ ροῦχά του. Θὰ ἦτο παιδί καμμιᾶς φτωχῆς πού δὲν εἶχε τί νὰ τὸ κάμη καὶ τὸ πέταξε.

«Κορίτσι εἶνε ἢ ἀγόρι;» ἠρώτησεν ἔπειτα.

«Κορίτσι. Τὸ λένε Τασοῦλα. Μὲς ἔς τὴ φασκιά του ἔχει ἓνα χαρτί πού τὸ λέει.»

«Καὶ τί θὰ τὸ κάμης τώρα;» εἶπεν ἡ Σταματίνα. «Στὸ Βρεφοκομεῖο θὰ τὸ πᾶς;»

Ὁ Τάσος ἐσκέφθη ἐπὶ μικρόν, ἔπειτα εἶπε:

«Ἄν εἶχα τὴ μάνα μου ἐδῶ, θὰ τῆς τὸ πήγαινα καὶ θὰ δούλευα νὰ τὸ ἀναθρέψωμε. Τὸ λυποῦμαι τὸ κακόμοιρο!»

Ἡ Σταματίνα ἀντήλλαξε βλέμμα μὲ τὴν μητέρα της.

«Αἶ, δὲν μᾶς τὰφίνεις ἐμᾶς νὰ τὰναθρέψωμεν; Ἀφοῦ τὸ λυπᾶσαι, δὲν πρέπει νὰ τὸ πᾶς ἔς τὸ Βρεφοκομεῖο, ὅπου θὰ τὰφήσουν νὰποθάνη ἀπὸ τὴν πείνα κί ἀπὸ τὴν κακοπέρασι. Ἄφησε νὰ τὸ δώσω ἐγὼ σὲ μιὰ παραμάννα πού βύζαξε καὶ τὸ δικό μου τώρα ἔς τὰ ὕστερα πού κόπηκε τὸ γάλα μου. Εἶνε μιὰ πολὺ καλὴ γυναῖκα πού θὰ τῶχη σὰν παιδί της. Ἀλλὰ πρέπει... νὰ τὴν πλερώνης.»

«Καὶ πόσο θέλει;» εἶπεν ὁ Τάσος.

«Πόσο μπορεῖς νὰ δίδης ἐσύ;»

Ὁ λούστρος ἐσκέφθη ἐπὶ τινὰς στιγμάς. Ἐπειτα εἶπε:

«Εγώ βγάζω και μιάμιση δραχμή την ημέρα και δύο καμμιά φορά, σάν μου δώσουν και κάμω θελήματα. Μὰ ως τώρα μου τ᾿παίρνε ο μάστορης και μέδερνε σάν δέν τοῦ πήγαινα μιάμιση δραχμή κάθε βράδυ.»

«Και τώρα;»

«Τώρα τοῦ ἔφυγα κ' εἶδατε πῶς με κυνηγᾶ νὰ με πιάση. Ἄν με γραπώση, θὰ με σακατέψη ἴς τὸ ξύλο. Πέρσι ὅταν πρωτοῆρθα ἀπὸ τὴν πατρίδα, μέδειρε μιὰ βραδυὰ τόσο πολύ, πὸν μ' ἐπῆγαν ἴς τὸ νοσοκομεῖο.»

«Ἄ!», εἶπεν ἡ μάγισσα, «νὰ μᾶς δίδης μιὰ σφάντζικα¹² τὴν ἡμέρα, και πάλι λίγο εἶνε, γιατί τὸ παιδί θέλει λάτρα μεγάλη, ἀλλὰ εἶσαι φτωχὸ παιδί... Θὰ κάμωμε κέμεῖς ἓνα μυστήριον.»

«Καλά, κυροῦλα», εἶπεν ὁ Τάσος ἀποφασιστικῶς, «κάθε βράδυ θὰ σᾶς φέρνω μιὰ σφάντζικα. Θὰ δουλέψω με ὅλη μου τὴν ὄρεξι νὰ ζήση κί' αὐτό, τὸ δυστυχημένο, κέγῶ.

Ἐγὼ μ' ἓνα ξεροκόμματο ψωμί ζῶ.»

«Ἐχε τὴν εὐχή μου, παιδί μου, ὅπου ἴσαι ψυχοπονετικό.

Ἀφοῦ ἐκοιμόσουν δίπλα στὴν Ἁγία Εἰρήνη, χωρὶς ἄλλο, τὸ παιδί σοῦ τῶστειλε ἡ χάρι της και πρέπει νὰ κάμης τὰ ἔξοδά του νὰ ζήση και νὰ μεγαλώση. Θὰ κάμης μεγάλο μυστήριον, παιδάκι μου», εἶπεν ἡ γραῖα, και με τὴν τρέμουσαν και πλήρη ρυτίδων χεῖρά της ἐθώπευσε τὴν ἡλιοκαῖ παρειὰν τοῦ λούστρου.

---

¹² σφάντζικα: παλαιὸ αὐστριακὸ νόμισμα.